

POZIV MINISTRIMA BOLONJSKOG PROCESA

Za Ministarsku konferenciju u Tirani, maj 2024.

Evropski komitet sindikata obrazovanja (ETUCE) je federacija 127 sindikata obrazovanja iz 51 zemlje, predstavlja ukupno 11 miliona članova širom Evrope. ETUCE je evropska regionalna organizacija Internacionalne obrazovanja i konsultativni član grupe za praćenje Bolonjskog procesa.

Sindikat obrazovanja Srbije je član ETUCE i predstavlja preko 36.000 zaposlenih u svim nivoima obrazovanja, među kojima i više hiljada nastavnika, saradnika i drugog osoblja u visokom obrazovanju Srbije.

Digitalne i zelene tranzicije, zdravstvene i ekonomske krize, demografske promene, napadi na temeljne vrednosti poput ljudskih prava, vladavine prava i demokratije, slobode i poštovanja znanja i nauke, kao i rat Rusije protiv Ukrajine i rizik od njegovog eskaliranja, imaju snažan socijalni, ekonomski i politički uticaj na Evropski prostor visokog obrazovanja (EHEA) i osoblje visokog obrazovanja i istraživanja.

Evropski sektori visokog obrazovanja i istraživanja, kao i njihovo osoblje, imaju ključnu ulogu u odbrani temeljnih vrednosti visokog obrazovanja, ljudskih prava, demokratije i jednakosti, prenoseći ove vrednosti s generacije na generaciju i gradeći mostove između nacija. Akademska sloboda i institucionalna autonomija ključni su stubovi snažnih demokratija i socijalnog razvoja. Akademska sloboda je esencijalna za svaku demokratiju kako bi omogućila slobodu izražavanja, otvorene i kritičke rasprave, izgradnju međusobnog poverenja i stvaranje održivog razvoja. Visokoškolsko obrazovanje i istraživanje oslobođeno od političkih, ekonomskih i verskih uticaja takođe doprinosi stvaranju društva koje počiva na znanju, gde građani donose racionalne i razumne odluke, kako u svakodnevnom životu tako i u demokratskim procesima.

Kako bi se garantovalo kvalitetno visoko obrazovanje i istraživanje i razvio "u inkluzivniji, inovativniji, povezaniji i otporniji Evropski prostor visokog obrazovanja (EHEA)", ključno je da kadrovi budu pravilno vrednovani i podržani.

Bitno je da se akademska zanimanja učine primamljivim za talentovane profesore i istraživače. Međutim, povećani pritisci na akademsku zajednicu i visokoobrazovne institucije, uključujući nedostatak finansiranja, privatizaciju, privremene ugovore o radu i opadanje plata, čine akademske karijere neprivlačnim. Unapređenje privlačnosti akademskih karijera i zadržavanje kadrova u visokom obrazovanju i istraživanju prioriteta su organizacije članica Evropskog sindikalnog komiteta za obrazovanje (ETUCE), koji predstavlja kadrove u sektoru visokog obrazovanja i istraživanja u 52 države.

Uoči Ministarske konferencije Bolonjskog procesa 2024. u Tirani, pozivamo ministre da se obavežu da će postići sledeće ciljeve u predstojećem Kominikeu:

- Ojačati **akademsku slobodu, institucionalnu autonomiju i ostale ključne vrednosti**, poput slobode znanja, nauke i izražavanja, i osigurati njihovu efikasnu implementaciju širom Evropskog prostora visokog obrazovanja (EHEA), uz aktivno učešće osoblja u ovom procesu.;
- Ohrabriti **saradnju** umesto takmičenja među institucijama, kadrovima i studentima u okviru Bolonjskog procesa;
- Osigurati trajna i održiva **javna ulaganja i finansiranje** u visoko obrazovanje i istraživanje radi pružanja visokokvalitetnog obrazovanja i istraživanja, kao i podrške osoblju i studentima kroz podsticajno radno i obrazovno okruženje;
- Obezbediti **kvalitetnu nastavu i učenje zasnovano na istraživanjima**, jednakost uvažavanja između nastave i istraživanja, prelazak sa kvantitativne na kvalitativnu ocenu nastave i istraživanja, i odgovorno, transparentno i kolegijalno ocenjivanje kadrova;
- Ojačati **kolegijalno upravljanje i efikasni socijalni dijalog** sa sindikatima akademskog osoblja, posebno u vezi sa digitalnim i zelenim tranzicijama visokog obrazovanja i istraživanja i njihovim uticajem na poslove i radne uslove zaposlenih;
- Učiniti profesiju u prosveti **atraktivnom** visoko kvalifikovanom kadru tako što će garantovati **atraktivne plate, pravedne penzije, dostojne radne uslove, poslovnu sigurnost sa stalnim ugovorima, pouzdane karijerne puteve i jednake šanse** za kadrove u visokom obrazovanju i istraživanju;
- Osigurati **zdravlje i bezbednost** univerzitetskih profesora i istraživača, i pružiti im efikasnu podršku u borbi protiv lažnih vesti i zaštiti od govora mržnje i zlostavljanja;
- Prepoznati da inovacije u nastavi i učenju, posebno **digitalizacija**, moraju biti podržane pedagoškim praksama, obezbediti **ravnotežu između posla i privatnog života** zaposlenih, poštovati njihovo **pravo na povezivanje, odvajanje i rad na daljinu**;
- Poštovati i zaštititi **intelektualnu svojinu** kadrova visokog obrazovanja i istraživanja prilikom razvoja otvorene nauke i obrazovanja;
- Podržati pristup **mladim univerzitetskim profesorima** kvalitetnoj inicijaciji i pripremi za profesiju na početku karijere, stalnom ugovornom statusu i pravednim putevima razvoja karijere;
- Obezbediti jednak pristup **kontinuiranom kvalitetnom profesionalnom razvoju** za sve zaposlene, tokom redovnih radnih sati;
- Obezbediti **jednak pristup** i integrisati socijalnu dimenziju visokog obrazovanja i istraživanja za osoblje i studente, kao i **veću jednakost u regrutaciji, zadržavanju, razvoju karijere i oceni univerzitetskog kadra**.

Predsednica Odbora za visoko obrazovanje

Prof. dr Marina Milenković

Predsednica Sindikata obrazovanja Srbije

Mr Valentina Ilić